

Cây Lan Mùa Giáng Sinh

Bức điện thư của cô Kim Oanh dưới đây chưa đầy 2 giòong nhưng tôi phải mất khá nhiều thời gian suy nghĩ và tìm tòi mới có thể trả lời thỏa đáng.

“Mùa Giáng sinh sắp tới, cháu muốn biếu mẹ cháu một cây lan. Xin bác cho biết cây lan nào có ý nghĩa nhất vào dịp này. Thành thực cảm ơn bác.”

Sự nhớ đến cây *Angreacum sesquipedale* thường được gọi là Christmas Orchid hay Star of Bethlehem Orchid, tôi đã mua vào trước năm 2000 và đã nói đến ở trong một bài nào đó. Thực ra cây lan này vốn mọc ở Madagascar (Phi Châu) và nở hoa vào mùa Hè, nhưng khi mang sang các nước Âu Mỹ lan lại nở hoa vào mùa Giáng Sinh.

Cây lan lá to, xanh mướt, chùm hoa 5-7 chiếc màu trắng to 15-20 phân đặc biệt có chiếc râu dài tới 35-45 phân, hương thơm ngát vào ban đêm. Chính vì chiếc râu thật dài đã làm cho các khoa học gia ở đầu thế kỷ thứ 19 phải suy nghĩ bởi vì bộ phận sinh sản của hoa nằm ở tận cùng chiếc vòi làm sao cây có thể thụ phấn được. Charles Darvin đưa ra giả thuyết là có một giống bướm có chiếc vòi dài vào hút mật và đưa phần hoa vào và thuyết này đã gây ra chuyện tranh cãi ồn ào. Mãi tới 41 năm sau khi ông qua đời nhờ những máy chụp hình tối tân, người ta mới biết là có một giống bướm đêm tên *Xanthopan morgani moth* có chiếc vòi dài tới 20-35 phân ngửi thấy mùi hương đã đến để hút mật và đưa phần hoa vào tận cùng bầu chứa để có thể thụ phấn.

Ảnh: forum.theorchidsource.com

Ảnh: orchidsonline.com.au

Trên Internet người ta còn nói tới 3 cây lan cũng nở hoa vào dịp lễ Giáng Sinh: *Cattleya percivaliana*, *Dipodium punctatum*, và *Winika cunninghamii*.

Chúng ta hãy nghe Arthur Chadwick một nhà trồng lan nổi tiếng ở tại Richmond, Virginia người đã đặt tên các đề nhất phu nhân của Hoa Kỳ cho những cây lan *Cattleya* đẹp để (xin xem Lc. Michelle Obama) nói về cây *C. percivaliana* như sau:

Ảnh: golatofski.de

Chúng ta không thể thiếu cây lan này trong dịp lễ Giáng sinh được vì hương thơm ngào ngạt, màu tím rực rỡ huy hoàng. Vào thập niên 1940, tôi hãy còn là một thiếu niên kiếm tiền trong dịp Giáng sinh bằng cách mua những cây *C. percivaliana* có nụ vào tháng 9 với giá 2.50\$ và bán ra với giá 5.00\$, vì người ta thích mua lan hơn là cây Trang nguyên (*Poinsettia*) với cùng một giá.

Cattleya percivaliana đã được William Arnold, tìm ra tại Venezuela và gửi về Anh Quốc cho Frederic Sander vào năm 1881. Thảo mộc gia H.G. Reichenbach đã công bố cây lan này vào 17-6-1882 để vinh danh R.P. Percival of Birkdale một nhà chơi hoa lan tài tử và cây lan này đã đoạt nhiều huy chương FCC/RHS vào thời đó.

Cây thứ 3 là cây một cây địa lan mọc ở Úc dò hoa cao 60 phân tới 1th có tới 60 hoa to khoảng 2 phân nở vào mùa hè ở Úc từ tháng 11 đến tháng 3.

Ảnh: Retired Aussies.com

Ảnh: Retired Aussies.com

Cây thứ 4 là cây *Winika cunninghamii*, một loài lan đặc hữu của Tân tây lan. Trước đây cây lan này được gọi là *Epidendrum pendulum* sau đó đổi thành *Dendrobium cunninghamii* và cuối cùng chuyển sang một loài mới: *Winika cunninghamii*. Đây là một loài phong lan lá xanh ngắt hoa 2-6 chiếc to 2.5 phân, nhưng cây này không nở vào dịp Giáng Sinh mà nở vào cuối Xuân và mùa Hạ.

Ảnh: Orchid Species.com

Ảnh: violethillfarm.blogspot.com

Vậy xin trả lời cô Kim Oanh như sau:

Như vậy bất cứ cây nào nào nở vào hạ tuần của tháng 12 đều có thể coi như Cây lan của mùa Giáng sinh được hết. Hồ Điệp có lẽ quá thường, còn Cattleya tuy hoa đẹp và thơm nhưng lại chóng tàn, Laelia đẹp và nhiều hoa nhưng lại không thơm, mùa hoa Cymbidium và Dendrobium chưa tới chắc gì kiếm được cây có hoa đẹp. Và lại còn tùy theo mấy câu hỏi sau đây: nơi cô cư ngụ có chỗ nào bán nhiều lan hay không? Tôi không rõ thân mẫu cô có nuôi lan hay không? Thích loài hoa đẹp hay loài có hương thơm?

Tốt hơn hết cô hãy tặng bà cụ 10 tờ có hình Tổng Thống Benjamin Franklin, chắc bà còn thích hơn bất cứ cây lan nào khác mà khỏi nhọc lòng suy nghĩ và tìm mua.

Chúc cô vui vẻ trong mùa Giáng sinh này!

Giáng sinh 2012